

Риёзус солиҳийн шархи / Риёзус солиҳийн шархи / 483-ҳадис

483 - وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَحَدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْكِي، فَقَالَ: «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرٌ سَيِّلٌ» كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ، فَلَا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ، وَحُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ، وَمِنْ حَيَاةِكَ لِمَوْتِكَ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ [6416].

قالوا في شرح هذا الحديث: معناه: لا تكون إلى الدنيا، ولا تتخذه وطنًا، ولا تحدِث نفسك بطول البقاء فيها، ولا بالاعتناء بها، ولا تتعلق منها بما لا يتعلّق به الغريب في غير وطنه، ولا تستغله فيها بما لا يشتعل به الغريب الذي يريد الذهاب إلى أهله. وبالله التوفيق.

483. Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам елкамдан ушлаб, «Бу дунёда худди ғарип ё бир йўловчилик бўлгин!» дедилар».

Ибн Умар: «Кеч кирса, тонг отишини кутма, тонг отса, кеч киришини кутма. Соғлик пайтингдан касаллигингга, ҳаётингдан ўлимингга (фойда) олиб қол!» дер эди».

Имом Бухорий ривояти.

Бу ҳадиснинг шарҳида қуйидагича маъно айтишган: «Дунёга суюниб, уни ватан қилиб олма. Унда узоқ қолишни ва унга аҳамиятли бўлишни нафсингга ўқтирма. Худди ватанида бўлмаган ғарип ўша ерга боғлик бўлмагани каби сен ҳам дунёга боғланиб олма. Ўз аҳлига қайтишини хоҳлаб юрган ғарип ўша турган жойида бирор

нарсага машғул бўлмагани каби сен ҳам дунёга машғул бўлма». Тавфиқ Аллоҳдандир.

Шарҳ: Абдуллоҳ ар-Румий айтадилар: «Мен Умму Талақ деган аёлнинг уйига кирдим-да: «Уйингизнинг шифти жуда паст экан», дедим. Шунда Умму Талақ: «Эй ўғилчам, Ҳазрати Умар атрофдаги омиллари (иш юритувчилари)га мактуб юбориб, «Биноларингизни баланд қилманг, чунки биноларнинг баланд бўлиши ёмон кунларингиздан бири экани аломатидир», деб тайинлаганлар», деди.

«Эй одам боласи, агар заруратингдан ортиқчасини эҳсон қилсанг, ўзинг учун яхши. Агар бермасдан ушлаб қолсанг, ўзинг учун ёмон. Кифоя қилгудек ризққа қаноат қилсанг, маломат этилмайсан. Эҳсон қилишни ўз қўл остингдагилардан бошлагин».

«Кимнинг нафси омон, хотиржам ва жасади саломат ҳамда ҳузурида бир кунлик ризқи бўлса, гўёки дунёни тўлалигича ўзига бўйсундирибди».

«Зуҳд мол йўқлиги билан эмас, балки Аллоҳдан бошқасидан кўнгилни фориғ тутишdir. Дунёни севгучи дарвешни зоҳид демаслар ва Ҳазрати Сулаймон алайҳиссалом шунча дастгоҳ, подшоҳлик билан зуҳд эгаси дерлар».

Дунё ҳаётининг матоҳлари жуда жозибали, жалб қилувчи, ўзига тортувчи бўлади. Манаман деган одам ҳам унинг жилвасидан ўзини торта олмайди, сеҳрига мубталоликдан асрала олмайди. Чунки Аллоҳнинг иродаси шундай бўлган, яратилиш ҳикмати шундай бўлган. Сурув-сурув подалар, бепоён далалар, қўша-қўша чопқир уловлар, серҳашам ва муҳташам қурилган уйлар, тахлам-тахлам пуллар, олтин-кумуш бойликлар, хотинлар, болачақалар, хулласи дунёning барча жимжималари инсонни синаш учун, имтиҳон қилиш учун яратиб қўйилган.

Кимdir ана шу бойликлар билан фахрланиб, кибрланиб, ўралашиб қолиб, Аллоҳни унугтади, унутмаганда ҳам Унинг амр-фармонларига бепарво бўлиб қолади. Кимdir ўзига беҳисоб дунё ато қилинса ҳам бандалигини бир зум эсдан чиқармайди, итоат-ибодатдан чекинмайди.

Абдуллоҳ ибн Умар бир куни бетобланиб қолиб, кўнгли балиқ ейишни тусади. Ходимлари Мадинани кеза-кеза ниҳоят балиқ топишиди. Олиб келиб қовуришди ва ноннинг устига қўйиб, Ибн Умарнинг олдига киритишиди. У балиқдан энди тотиб кўрмоқчи эди, эшик олдига бир тиланчи келиб, бирон егулик беришларини сўради. Ибн Умар ходимларига балиқни нонга ўраб, тиланчига тутқазишини буюрди. «Аллоҳ сизга шифо берсин, зўрға етган таомингизни тиланчига бериб юборасизми, яхшиси пул берақолайлик», деди ходим. Ибн Умар: «Балиқни бериб юборинглар», деб буюрди яна. Ходим гадонинг олдига чиқиб: «Балиқни оласанми ёки пул берайми?» деб

сўради. Тиланчи пулни олди. Ходим балиқни қайтариб кирганини кўрган Ибн Умар: «Балиқни унга олиб бориб бер, пулни ҳам олма, мен Расулуллоҳдан кўнгли тусаб турган нарсасини биродарига улашган кишининг гуноҳлари кечирилишини эшитганман», деди.

Абу Ҳазм шундай деган: «Молларингизни Аллоҳ йўлида сарфлашни асло канда қилманг. Болаларим бор-ку, деб уларни харжлашдан ҳам қўрқманг. Зеро бола-чақангиз мўмин бўлса, Аллоҳнинг Ўзи уларни (сиздан ҳам яхшироқ) ризқлантиришига ишонинг. Агар улар фосиқ бўлсалар, молларингизни фисқ-фасод йўлида сарф қилишларига имкон яратиб берманг».

Умавийлар султони Сулаймон ибн Абдулмалик Абу Ҳазмдан: «Эй Абу Ҳазм, биз нима учун ўлимдан қўрқамиз?» деб сўради. Абу Ҳазм: «Чунки дунёимизни обод қилиб, охиратимизни хароб айлаганмиз. Одамзот обод жойни ташлаб, харобага кетишни хоҳламайди», деб жавоб қилди.

Мол-дунёни жойига сарфлаш, инфоқ-эҳсон ва садақани кўпайтириш, молга баҳил бўлмаслик мўмин-мусулмоннинг иймонига далолатдир, унинг Ҳаққа итоатига далолатдир.

Манба: hadis.islom.uz

